A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács)

2025. január 23.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – Fogyasztói hitelmegállapodások – 2008/48/EK irányelv – Az ilyen hitelmegállapodásban feltüntetendő információkra vonatkozó követelmények – Tájékoztatási kötelezettség – A szerződés időtartama – Teljeshiteldíj-mutató (THM) – A THM kiszámításához alkalmazott feltevések”

A C-677/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság, Szlovákia) a Bírósághoz 2023. november 14-én érkezett, 2023. október 12-i határozatával terjesztett elő az

A. B.

F. B.

és

a **Slovenská sporiteľňa, a.s**.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hetedik tanács),

tagjai: F. Biltgen, az első tanács elnöke, a hetedik tanács elnökeként eljárva, M. L. Arastey Sahún, az ötödik tanács elnöke (előadó), és J. Passer bíró,

főtanácsnok: A. M. Collins,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– A. B. és F. B. képviseletében I. Šafranko advokát,

– a Slovenská sporiteľňa a.s. képviseletében M. Dubovský advokát,

* Az eljárás nyelve: szlovák.

– a szlovák kormány képviseletében E. V. Larišová, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében P. Ondrůšek és A. Tokár, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) (HL 2005. L 149., 22. o.), valamint a 2011. november 14-i 2011/90/EU bizottsági irányelvvel (HL 2011. L 296., 35. o.) módosított, a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.; a továbbiakban: 2008/48 irányelv) értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet két fogyasztó, A. B. és F. B., valamint a Slovenská sporiteľňa, a.s. bank között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya egy hitelszerződés (a továbbiakban: az alapügyben szóban forgó szerződés) bizonyos feltételei semmisségének megállapítása, valamint az érintett hitel kamat- és költségmentesnek nyilvánítása iránti kérelem.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2005/29 irányelv

3 A 2005/29 irányelv „Hatály” című 3. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Ezt az irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.”

A 2008/48 irányelv

4 A 2008/48 irányelv (31) preambulumbekezdése a következőket írja elő:

„Annak érdekében, hogy a fogyasztók a hitelmegállapodás szerinti jogaikat és kötelezettségeiket megismerhessék, a hitelmegállapodásnak világosan és tömören tartalmaznia kell valamennyi szükséges információt.”

5 Ezen irányelv „Szerződéskötést megelőző tájékoztatás” című 5. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Kellő időben azt megelőzően, hogy a fogyasztót bármilyen hitelmegállapodás vagy ajánlat kötelezné, a hitelező és adott esetben a hitelközvetítő – a hitelező által felajánlott hitelfeltételek, valamint adott esetben a fogyasztó által kifejezett kívánságok és az általa nyújtott információk alapján – a fogyasztó rendelkezésére bocsátja a különböző ajánlatok összehasonlításához szükséges információkat annak érdekében, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson a hitelmegállapodás esetleges megkötéséről. […]

Az adott tájékoztatásnak a következőket kell tartalmaznia:

[…]

g) a teljeshiteldíj-mutató és a fogyasztó által fizetendő teljes összeg, a kamat mértékének kiszámításához használt valamennyi feltevést megemlítő reprezentatív példa bemutatásával; ha a fogyasztó tájékoztatta a hitelezőt az általa előnyben részesített hitel egy vagy több alkotóeleméről – például a hitelmegállapodás időtartamáról és a teljes hitelösszegről – a hitelezőnek ezeket az alkotóelemeket figyelembe kell vennie; ha a hitelmegállapodás különböző módokat biztosít a lehívásra, amelyekhez különböző díjak és hitelkamatlábak kapcsolódnak és a hitelező az I. melléklet II. részének b) pontjában említett feltevést használja, jeleznie kell, hogy az ilyen típusú hitelmegállapodáshoz kapcsolódó más lehívási mechanizmusok magasabb éves hitelkamatlábakat eredményezhetnek;

[…]”

6 Ezen irányelv „Szerződéskötést megelőző tájékoztatási követelmények bizonyos folyószámlahitel-kedvezmény formájában történő hitelmegállapodások és bizonyos egyedi hitelmegállapodások esetében” címet viselő 6. cikke ekképp rendelkezik

„(1) Kellő időben azt megelőzően, hogy a fogyasztót a 2. cikk (3), (5) vagy (6) bekezdésében említett hitelre vonatkozó bármilyen hitelmegállapodás vagy ajánlat kötné, a hitelező és adott esetben a hitelközvetítő – a hitelező által felajánlott hitelfeltételek, valamint adott esetben a fogyasztó által kifejezett kívánságok és az általa nyújtott információk alapján – a fogyasztó rendelkezésére bocsátja a különböző ajánlatok összehasonlításához szükséges információkat annak érdekében, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson a hitelmegállapodás esetleges megkötéséről.

A tájékoztatásnak a következőket kell tartalmaznia:

[…]

f) a [THM] a kiszámításához használt valamennyi feltevést megemlítő reprezentatív példákkal szemléltetve;

[…]”

7 Ugyanezen irányelvnek „A hitelmegállapodásokban feltüntetendő információk” című 10. cikke kimondja:

„(1) A hitelmegállapodásokat nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón kell elkészíteni.

Valamennyi szerződő félnek kézhez kell kapnia a hitelmegállapodás egy-egy példányát. Ez a cikk nem érinti a hitelmegállapodások megkötésének érvényességére vonatkozó, a közösségi joggal összhangban álló nemzeti rendelkezéseket.

(2) A hitelmegállapodásnak világos és egyértelmű módon tartalmaznia kell a következőket:

[…]

c) a hitelmegállapodás időtartama;

[…]

g) a [THM] és a fogyasztó által fizetendő teljes összeg, a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában kiszámítva; valamennyi, a [THM] kiszámításához felhasznált feltevés megemlítésével;

h) a fogyasztó által teljesítendő fizetések összege, száma és gyakorisága, és adott esetben az a sorrend, amelynek megfelelően a különböző fennálló, eltérő hitelkamatlábú egyenlegekbe befizetésre kerülnek a törlesztések célját szolgáló fizetések;

[…]”

8 A 2008/48 irányelvnek „Az elállás joga” című 14. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„A fogyasztó tizennégy naptári napon belül indokolás nélkül elállhat a hitelmegállapodástól.

Az elállásra nyitva álló időszak kezdete:

a) vagy a hitelmegállapodás aláírásának napja; vagy

b) az a nap, amikor a fogyasztó a 10. cikk értelmében megkapja a szerződési feltételeket és tájékoztatást, ha ez az időpont későbbi, mint az a) pontban említett időpont.”

9 Az említett irányelvnek „A [THM] kiszámítása” címet viselő 19. cikke értelmében:

„[…]

(3) A [THM] kiszámítását arra a feltevésre kell alapozni, hogy a hitelmegállapodás a megállapodás szerinti időszakban érvényes marad, továbbá hogy a hitelező és a fogyasztó kötelezettségeit teljesíti a hitelmegállapodás szerinti feltételek mellett és időpontokig

(4) Olyan hitelmegállapodások esetében, amelyek a [THM-ben] foglalt hitelkamatláb és adott esetben más díjak változását lehetővé tévő záradékokat tartalmaznak, a számítás idején azonban nem számszerűsíthetők, a [THM-et] azon alapfeltevés alapján kell kiszámítani, hogy a

hitelkamatláb és más díjak az eredeti szint tekintetében rögzítettek, és a megállapodás időtartamának végéig alkalmazandóak maradnak.

(5) Szükség esetén az I. mellékletben meghatározott további feltevések alkalmazhatók a [THM] kiszámításakor.

A[z Európai] Bizottság – amennyiben az e cikkben és az I. melléklet II. részében meghatározott feltevések nem elegendők a [THM] egységes módon történő kiszámításához vagy már nem alkalmazkodnak a piaci kereskedelmi helyzethez – meghatározhatja a [THM] kiszámításához szükséges további feltevéseket vagy a meglevőket módosíthatja. […]”

10 Ezen irányelv „Harmonizáció és az irányelv kötelező jellege” című 22. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„Amennyiben ez az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy a nemzeti jogukba nem vezethetnek be az ebben az irányelvben meghatározottaktól eltérő rendelkezéseket.”

11 Az említett irányelv „Szankciók” című 23. cikke a következőket írja elő:

„A tagállamoknak meg kell állapítaniuk az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megszegése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és minden szükséges intézkedést meghoznak azok végrehajtásának biztosítására. Az előírt szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.”

12 A 2008/48 irányelv I. melléklete II. részének a)–j) pontja a THM kiszámításához szükséges további feltevéseket sorolja fel.

A szlovák jog

13 A zákon č. 2010. március 9-i 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonovnak (a fogyasztói hitelről és a fogyasztóknak nyújtott egyéb hitelekről és kölcsönökről, valamint egyes törvények módosításáról szóló 129/2010. sz. törvény) az alapeljárásra alkalmazandó változata (a továbbiakban: 129/2010. sz. törvény) a 2008/48 irányelv szlovák jogba való átültetésére irányul.

14 A 129/2010. sz. törvény 9. §-a értelmében:

„(1) A fogyasztói hitelmegállapodást írásba kell foglalni. Minden szerződő fél legalább egy példányt kap nyomtatott formában vagy a fogyasztó számára hozzáférhető más tartós adathordozón.

(2) A fogyasztói hitelmegállapodásnak az Občiansky zákonník (polgári törvénykönyv) által előírt általános tartalmi elemek mellett a következőket kell tartalmaznia:

[…]

f) a fogyasztói hitelmegállapodás időtartama és a fogyasztói hitel végső visszafizetésének időpontja;

g) a fogyasztói hitel teljes összege és konkrét pénzneme, valamint a hitellehívás feltételei;

[…]

i) a fogyasztói hitelkamatláb, az ennek alkalmazására vonatkozó feltételek, az az index vagy referencia-kamatláb, amelyhez a fogyasztói hitelkamatlábat kötik, valamint azok az időtartamok, amelyek során a fogyasztói hitel kamatlába változik, és e változás feltételei és módja; amennyiben különböző feltételek teljesülése esetén eltérő fogyasztói hitelkamatlábak alkalmazandók, a fent említett információkat valamennyi alkalmazandó fogyasztói hitelkamatláb tekintetében meg kell adni;

j) a [THM] és a fogyasztó által fizetendő teljes összeg, a fogyasztói hitelmegállapodás megkötésének időpontjában érvényes adatok alapján kiszámítva; valamennyi, a [THM] kiszámításához felhasznált feltevés megemlítésével;

k) a tőke, a kamatok és költségek törlesztőrészleteinek összege, száma és lejárata, és adott esetben az a sorrend, amelynek megfelelően az egyes nem teljesített, eltérő fogyasztói hitelkamatlábú követelés tekintetében befizetésre kerülnek a törlesztések célját szolgáló fizetések;

[…]

m) ha a díjakat és a kamatot tőkével szembeni elszámolás nélkül kell megfizetni, a kamatok fizetésének időszakai és feltételei és a kapcsolódó rendszeres és nem rendszeres díjakat tartalmazó rövid kimutatás;

n) adott esetben a mind a fizetési ügyleteket, mind a lehívásokat rögzítő egy vagy több számla fenntartásának díjai, ha pedig a számlanyitás fakultatív, a fizetési ügyletek és a lehívások céljára egyaránt szolgáló fizetési eszköz használati díjai és a fogyasztói hitelmegállapodásból eredő díj, valamint e díjak megváltoztatásának feltételei;

[…]

r) a fogyasztó által a közjegyzői okirat elkészítésért fizetett díj összege, ha az a hitelező számára ismert.

[…]”

15 A 129/2010. sz. törvény 11. §-ának (1) bekezdése ekképp rendelkezik:

„A nyújtott fogyasztói hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni, ha:

[…]

b) a fogyasztói hitelmegállapodás nem tartalmazza a 9. § (2) bekezdésének a)–k), r) és y) pontjában meghatározott információkat.”

16 A polgári törvénykönyv 122. §-a előírja, hogy a határidőket többek között hónapokban és években kell megadni.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17 A. B. és F. B. 2014. október 29-én kötötte meg az alapügyben szóban forgó szerződést a Slovenská sporiteľňával, amelynek tőkéjét ugyanazon a napon jóváírták egy bankszámlán. Az alapügyben szóban forgó szerződést határozott időre kötötték, és az alapeljárás felperesei kötelezettséget vállaltak arra, hogy 108 hónap alatt havi 54,20 eurós részletben visszafizetik az érintett hitelt. Minden törlesztőrészlet a hónap huszadik napjáig volt esedékes. Az első részletet 2014. december 20-ig kellett megfizetni, és az utolsó részletet 2023. november 20-án kellett megfizetni.

18 Az alapügyben szóban forgó szerződés 17,93%-os THM-et és 5 858,98 euró teljes visszatérítendő összeget írt elő. E szerződésnek „A THM kiszámításához használt feltevések” című pontja a következő szöveget tartalmazta: „A hitel nyújtására azonnal, teljes összegben kerül sor; az adós a kölcsönszerződésben meghatározott feltételek szerint és határidők alapján tesz eleget kötelezettségeinek; a kamatot a hitelviszony megszűnéséig kell fizetni.” Az említett szerződés III. részének 12. pontja a következőket írta elő: „A szerződés a nyújtott hitellel kapcsolatban felmerülő valamennyi jogviszony teljes körű rendezéséig tartó határozott időtartamra jön létre.”

19 Az alapeljárás felperesei úgy vélték, hogy ez utóbbi rendelkezés „nem egyértelmű”, és az a hitelszerződés időtartamának kötelező megjelölése helyébe lépett. Ezenkívül kiemelték, hogy az alapügyben szóban forgó szerződés nem tartalmazta sem annak időtartamát, sem a THM kiszámításához használt feltevéseket.

20 Az alapeljárás felperesei, mivel úgy vélték, hogy az alapügyben szóban forgó szerződés sérti fogyasztói jogaikat, keresetet indítottak az Okresný súd Prešov (eperjesi járásbíróság, Szlovákia) előtt e szerződés feltételei semmisségének, valamint annak megállapítása iránt, hogy a hitel kamat- és költségmentes.

21 Az alapeljárás felperesei által e bíróság ítéletével szemben benyújtott fellebbezés tárgyában eljáró Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság, Szlovákia), a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a hitelfizetés első és utolsó esedékességének időpontjai nem feltétlenül felelnek meg a szerződés tényleges időtartamának. A kérdést előterjesztő bíróság szerint „rendkívül problematikus” a hitelnyújtás pontos idejének, időtartamának, valamint a hitelmegállapodásban foglalt valamennyi kötelezettség tényleges és teljes körű teljesítése időpontjának meghatározása.

22 Figyelemmel erre, a kérdést előterjesztő bíróság szerint a 2008/48 irányelv rendelkezései, és különösen 10. cikkének (2) bekezdése megkövetelik, hogy a hitelmegállapodás időtartama e szerződésben legyen meghatározva, mivel e tekintetben nem elegendő a fogyasztó azon puszta lehetősége, hogy ezt az időtartamot a hitel visszafizetésére irányuló törlesztőrészletek figyelembevételével számíthatja ki.

23 Egyébiránt, mivel a polgári törvénykönyv 122. cikke előírja, hogy a határidőket többek között hónapokban és években kell megadni, az alapügyben szóban forgó szerződés időtartamának meghatározása egyértelműnek tekinthető, és ezért megfelel a 2008/48 irányelv által előírt egyértelműség és világosság követelményének.

24 Ami a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvet (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) és a 2005/29 irányelvet illeti, annak ellenére, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem tett fel ezen irányelvek értelmezésére vonatkozó kérdést, e bíróság egyrészt úgy véli, hogy a szerződési feltételek pontosságára vonatkozó követelmény

értelmezésekor a 2008/48 irányelvvel összhangban figyelembe kell venni a 93/13 irányelvet, másrészt megállapítja, hogy az a kérdés, hogy a THM kiszámításához használt feltevések lényegesek-e, összefügg valamely megtévesztő kereskedelmi gyakorlat esetleges fennállásának vizsgálatával. E tekintetben felmerül a kérdés, hogy a jelen ügyben a hitelszolgáltatás nyújtásának megszűnését követő időszak, amely meghaladhatja az alapügyben szóban forgó szerződés időtartamát, megfelel-e a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, az érintett kereskedelmi ügyletet követő időszaknak.

25 Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2008/48 irányelv milyen okból követeli meg nem csak azt, hogy a THM-et fel kell tüntetni a hitelszerződésben, hanem azt is, hogy e szerződésben az e kamatláb kiszámításához használt valamennyi feltevést is fel kell tüntetni, mivel az e számításhoz szükséges valamennyi feltevés az említett szerződés kötelező eleme, amelyet abban kifejezetten meg kell említeni.

26 E bíróság úgy véli, hogy az ezen irányelvben előírt azon követelményt, hogy a hitelszerződésben fel kell tüntetni a THM kiszámításához használt feltevéseket, az a tény igazolja, hogy az átlagos fogyasztó nem tekinthető úgy, hogy képes maga azonosítani az összes ilyen feltevést.

27 E körülmények között a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság, Szlovákia) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48] irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját, hogy a hitelmegállapodás időtartamának a hitelmegállapodásban egyértelmű és világos módon történő meghatározása:

– megköveteli a hitelmegállapodás időtartamának kifejezett meghatározását, például a megállapodás megkötése és lejárta időpontjának megjelölésével (-tól -ig), adott esetben naptári időegységek, például hónapok vagy évek használatával (például egyéves időtartamra); vagy

– elegendő, ha az időtartam meghatározására oly módon kerül sor, hogy a fogyasztónak kell kiszámítania a megállapodás időtartamát, vagy azt a megállapodás rendelkezései alapján más módon, például a havi törlesztőrészletek száma vagy a hitel teljes visszafizetésének időpontja alapján kell meghatározni?

2) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelv] 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját, hogy a hitelmegállapodás időtartamának e megállapodásban való meghatározása megfelel a [2005/29 irányelv] 3. cikkének (1) bekezdésében értelmében vett, »kereskedelmi ügylet […] lebonyolítás[a] során« fordulattal meghatározott időtartamnak?

3) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése g) pontjának az »világos és egyértelmű módon«, valamint a »valamennyi, a [THM] kiszámításához felhasznált feltevés« részletét, hogy:

– a [THM] kiszámításához felhasznált feltevéseket a megállapodásban kifejezetten a THM kiszámításához felhasznált feltevésekként kell feltüntetni, vagy

– a fogyasztónak a szerződési feltételek alapján magának kell megállapítania a THM kiszámításához felhasznált megfelelő feltevéseket?„

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

28 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját, hogy a hitelszerződésnek kifejezetten tartalmaznia kell e szerződés időtartamát, vagy e rendelkezésre tekintettel elegendő, ha e szerződés feltételei lehetővé teszik a fogyasztó számára, hogy ezen időtartamot nehézség nélkül és bizonyossággal határozhassa meg.

29 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az említett rendelkezés értelmében a hitelmegállapodásnak világos és egyértelmű módon kell tartalmaznia a hitelmegállapodás időtartamát.

30 Amint az a 2008/48 irányelvnek az ezen irányelv (31) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 10. cikke (2) bekezdéséből kitűnik, az a követelmény, hogy az ezen rendelkezésben említett tartalmi elemek világos és egyértelmű módon kerüljenek a nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón elkészített hitelmegállapodásban feltüntetésre, annak érdekében szükséges, hogy a fogyasztó megismerhesse jogait és kötelezettségeit (2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélet, C-42/15, EU:C:2016:842, 31. pont; 2021. szeptember 9-i Volkswagen Bank és társai ítélet, C-33/20, C-155/20 és C-187/20, EU:C:2021:736, 70. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 E megállapodás megfelelő teljesítéséhez szükség van azon elemek fogyasztó általi megismerésére és megfelelő megértésére, amelyeket a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének megfelelően a hitelmegállapodásnak kötelezően tartalmaznia kell (2021. szeptember 9-i Volkswagen Bank és társai ítélet, C-33/20, C-155/20 és C-187/20, EU:C:2021:736, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Ez a követelmény hozzájárul a 2008/48 irányelv által követett cél megvalósításához, amely teljes és kötelező harmonizáció előírása a fogyasztói hitelek tárgyában számos kulcsfontosságú területen, amire az Európai Unióban valamennyi fogyasztó érdekei magas szinten és egyenlő módon való védelmezésének biztosítása, valamint a fogyasztói hitelek jól működő belső piaca kialakulásának megkönnyítése céljából van szükség (2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélet, C-42/15, EU:C:2016:842, 32. pont; 2021. szeptember 9-i Volkswagen Bank és társai ítélet, C-33/20, C-155/20 és C-187/20, EU:C:2021:736, 72. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 A Bíróság ezenkívül pontosabban határozta meg az említett követelmény terjedelmét a fogyasztó által az ezen irányelv 10. cikke (2) bekezdése h) pontjának megfelelően teljesítendő fizetések összegének, számának és gyakoriságának a hitelmegállapodásban való feltüntetését illetően.

34 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy ez utóbbi rendelkezés célja annak biztosítása, hogy a fogyasztó ismerje azt az időpontot, amikor az egyes teljesítendő fizetések esedékesek. Következésképpen teljesül ez a célkitűzés, amennyiben e megállapodás feltételei lehetővé teszik a fogyasztó számára e fizetések időpontjainak nehézség nélküli és bizonyossággal történő azonosítását (2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélet, C-42/15, EU:C:2016:842, 48. és 49. pont).

35 E megfontolások alapján a Bíróság megállapította, hogy nem szükséges, hogy a hitelmegállapodás a fogyasztó által teljesítendő fizetések minden egyes esedékességét konkrét időpontra való hivatkozással jelölje meg, amennyiben e megállapodás feltételei lehetővé teszik az említett fogyasztó számára e fizetések időpontjainak nehézség nélküli és bizonyossággal történő azonosítását (2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélet, C-42/15, EU:C:2016:842, 50. pont).

36 A jelen ügyben a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése c) pontjának értelmezése céljából az ezen utóbbi ítéletben követett érvelést kell alkalmazni.

37 Amint az a jelen ítélet 30. és 31. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, az, hogy a fogyasztónak tudomása van a szerződés megszűnésének időpontjáról, alapvető jelentőséggel bír jogainak és kötelezettségeinek gyakorlása, valamint e szerződés megfelelő teljesítése szempontjából.

38 Ezenfelül, amint azt a Bíróság megállapította, a szerződés teljesítése jelenti a szerződéses kötelezettségek megszűnésének természetes mechanizmusát (lásd ebben az értelemben: 2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 279. pont).

39 Márpedig a szerződéses kötelezettségek megszűnése a szerződés megszűnését jelenti, és így meghatározza annak időtartamát.

40 A Bíróság megállapította, hogy a hitelmegállapodás teljes mértékű teljesítése esetén a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség főszabály szerint már nem alkalmas az e rendelkezés által követett cél elérésére, amely arra irányul, hogy lehetővé tegye a fogyasztó számára, hogy a szerződés megfelelő teljesítéséhez, és különösen a jogai – köztük az elállási joga – gyakorlásához szükséges valamennyi információt megkapja oly módon, hogy az lehetővé teszi számára, hogy megismerje jogai és kötelezettségei terjedelmét. Ebből következik, hogy e kötelezettségek a szerződés teljes mértékű teljesítését követően már nem ugyanolyan hasznosak (2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 277. pont).

41 A jelen ügyben az alapügyben szóban forgó szerződés nem határozza meg kifejezetten annak időtartamát, hanem az alapeljárás felperesei által fizetendő havi törlesztőrészletek számát jelöli meg, valamint az első és az utolsó havi törlesztőrészlet esedékességének időpontját.

42 A jelen ítélet 37–40. pontjában kifejtett megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy az olyan hitelmegállapodás időtartama, mint amelyről az alapügyben szó van, szoros kapcsolatban áll a kötelezettségeknek az e szerződés egyes felei általi teljes körű teljesítésével, tehát lényegében a tőke hitelező általi felszabadításával és a hitelnek az adós általi teljes visszafizetésével.

43 Következésképpen a hitelmegállapodás időtartamának a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése c) pontja szerinti megjelölését nem eltérést nem engedő jelleggel kell feltüntetni e megállapodás kezdetének és lejártának pontos időpontját alakszerű rögzítésével, amennyiben a szerződés feltételei lehetővé teszik a fogyasztó számára, hogy nehézség nélkül és bizonyossággal meghatározza ezt az időtartamot.

44 A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy figyelembe vegye az alapügyben szóban forgó szerződésben szereplő valamennyi feltételt, különösen azokat, amelyek a fizetendő havi törlesztőrészletek számát, valamint a hitel visszafizetésére előírt utolsó havi törlesztőrészlet

esedékességét határozzák meg, annak vizsgálata érdekében, hogy a jelen ügyben e feltételek összessége lehetővé teszi-e a fogyasztó számára, hogy nehézség nélkül és bizonyossággal meghatározza e szerződés időtartamát.

45 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy a hitelmegállapodásnak nem kell eltérést nem engedő módon kifejezetten megemlítenie a hitelmegállapodás időtartamát, amennyiben e megállapodás feltételei lehetővé teszik a fogyasztó számára, hogy nehézség nélkül és bizonyossággal határozhassa meg ezen időtartamot.

A második kérdésről

46 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját, hogy a hitelmegállapodásban e megállapodás időtartamának megjelölése határozza meg azt az időszakot, amely a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, az érintett ügylet lebonyolítása „során” fordulatnak felel meg.

47 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy ez utóbbi rendelkezés értelmében a 2005/29 irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.

48 Azt is ki kell emelni, hogy kétségtelen, hogy a Bíróság a 2008/48 irányelv értelmezése céljából már figyelembe vette a 2005/29 irányelv rendelkezéseit (lásd ebben az értelemben: 2021. június 10-i Ultimo Portfolio Investment [Luxemburg] ítélet, C-303/20, EU:C:2021:479, 42–45. pont).

49 Mindazonáltal a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy az alapeljárás felperesei keresetükkel elsősorban az alapügyben szóban forgó megállapodás kikötései semmisségének megállapítását kérik a 2008/48 irányelv rendelkezései és az ezen irányelvet átültető nemzeti szabályozás megsértése miatt, másodsorban pedig annak megállapítását, hogy az érintett hitel kamat- és költségmentes.

50 Márpedig a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése c) pontjának értelmezésére *a priori* semmilyen hatással nincs annak a hitelmegállapodásban való puszta jelzése, hogy annak időtartama a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, az érintett ügylet lebonyolítása „során” fordulatnak megfelelő időszakra vonatkozik.

51 Egyébiránt az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz olyan utalást, amely lehetővé tenné azon feltevés meghatározását, amelyen a második kérdés alapul, és nem tünteti fel azokat az indokokat, amelyek miatt a jelen ügyben az e kérdésre adandó válasz szükséges lenne az alapügy megoldásához.

52 E körülmények között a második kérdés hipotetikus jellegű, következésképpen elfogadhatatlan.

A harmadik kérdésről

53 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját, hogy a THM kiszámításához használt feltevéseket kifejezetten fel kell tüntetni a hitelmegállapodásban, vagy elegendő, ha maga a fogyasztó azonosítani tudja azokat e megállapodás feltételeinek vizsgálata által.

54 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés értelmében a hitelmegállapodásnak világos és egyértelmű módon kell tartalmaznia a THM-et és a fogyasztó által fizetendő teljes összeget, a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában kiszámítva, és az e kamatláb kiszámításához használt valamennyi feltevés megemlítésével.

55 E feltevéseket illetően meg kell állapítani, hogy a 2008/48 irányelv 19. cikkének (3) bekezdése először is azt írja elő, hogy a THM kiszámítása azon a feltevésen alapul, hogy a hitelmegállapodás az abban meghatározott ideig érvényes marad, és hogy a hitelező és a fogyasztó kötelezettségeit a hitelmegállapodásban meghatározott feltételek mellett és határidőn belül teljesíti. Másodsorban, e cikk (4) bekezdésének értelmében az olyan hitelmegállapodások esetében, amelyek a THM-ben, hitelkamatláb és adott esetben más díjak változását lehetővé tévő záradékokat tartalmaznak, a számítás idején azonban nem számszerűsíthetők, a THM-et azon alapfeltevés alapján kell kiszámítani, hogy a hitelkamatláb és más díjak az eredeti szint tekintetében rögzítettek, és a megállapodás időtartamának végéig alkalmazandók maradnak. Harmadsorban, az említett cikk (5) bekezdése előírja, hogy szükség esetén az ezen irányelv I. mellékletében szereplő további feltevések alkalmazhatók a THM kiszámításakor. Negyedsorban, e melléklet a II. részének a)–j) pontjában pontosítja a különböző, a THM kiszámításához szükséges további feltevéseket.

56 Azt is meg kell állapítani, hogy a THM kiszámításához használt feltevések reprezentatív példával történő feltüntetésének kötelezettségét a 2008/48 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének g) pontja, valamint 6. cikke (1) bekezdésének f) pontja is a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra vonatkozó követelményként írja elő.

57 A THM kiszámításához használt különböző feltevések megemlítése a szerződés megkötését megelőző szakaszban lehetővé teszi a 2008/48 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében említett, arra vonatkozó célkitűzés megvalósítását, hogy a különböző ajánlatok összehasonlításához szükséges információkat a fogyasztó rendelkezésére bocsátják annak érdekében, hogy tájékozott döntést tudjon hozni a hitelmegállapodás megkötéséről, és ezt az összehasonlítást a rendelkezésére álló ajánlatok különböző időtartamainak megfelelő THM figyelembevételével kell tudnia elvégezni (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i Soho Group ítélet, C-686/19, EU:C:2020:582, 48. pont).

58 Ami az ezen különböző feltevéseknek a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése g) pontja értelmében vett, a hitelmegállapodásban való feltüntetésére vonatkozó kötelezettséget illeti, a jelen ítélet 30. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy e kötelezettség annak biztosítására irányul, hogy a fogyasztó megismerhesse jogait és kötelezettségeit.

59 E tájékoztatásnak tehát lehetővé kell tennie a fogyasztó számára annak ellenőrzését, hogy a THM-et az eladó vagy szolgáltató helyesen számította-e ki, és ha nem, akkor érvényesíthesse jogait, különösen a 2008/48 irányelv 14. cikkében előírt elállási jogot, mivel az ezen irányelv

10. cikkében előírt követelmények, valamint a nemzeti szabályozásban előírt egyéb jogok megsértése esetén az elállási határidő mint az említett irányelv 23. cikke értelmében elfogadott szankció, meghosszabbodik.

60 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy a hitelmegállapodásban alapvető fontossággal bír többek között az olyan tartalmi elemek feltüntetésére vonatkozó kötelezettség, mint a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontjában említett (2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélet, C-42/15, EU:C:2016:842, 70. pont).

61 Ezen ítélkezési gyakorlat alapján meg kell állapítani, hogy a THM kiszámításához használt feltevéseknek a hitelmegállapodásokban történő megemlítése – különösen a jelen ítélet 58. és 59. pontjában kifejtett okok miatt – szintén alapvető fontossággal bír a fogyasztó számára.

62 Mivel ezen elemek hitelmegállapodásban való feltüntetésének hiánya kétségessé teheti a fogyasztó azon lehetőségét, hogy kötelezettségvállalásának mértékét értékelje, a hitelezőnek a kamat- és költségkövetelésétől való megfosztással járó, a nemzeti szabályozással előírt szankciót a 2008/48 irányelv 23. cikke értelmében arányosnak kell tekinteni (lásd ebben az értelemben: 2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélet, C-42/15, EU:C:2016:842, 71. pont).

63 Tekintettel arra, hogy – amint arra a jelen ítélet 55. pontja emlékeztet – a THM kiszámításához használt feltevések összetett jellegűek lehetnek, azokat a hitelmegállapodásban világosan, egyértelműen és kifejezetten meg kell említeni, mivel nem elegendő a fogyasztó azon puszta lehetősége, hogy azokat e szerződés különböző feltételeinek elolvasásakor azonosítsa.

64 A fenti megfontolások összességére tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját úgy kell értelmezni, hogy a THM kiszámításához használt feltevéseket kifejezetten fel kell tüntetni a hitelmegállapodásban, és e tekintetben nem elegendő, hogy maga a fogyasztó azonosítani tudja azokat e megállapodás feltételeinek vizsgálata által.

A költségekről

65 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hetedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A 2011. november 14-i 2011/90/EU bizottsági irányelvvel módosított, a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a hitelmegállapodásnak nem kell eltérést nem engedő módon kifejezetten megemlítenie a megállapodás időtartamát, amennyiben e megállapodás feltételei lehetővé teszik a

fogyasztó számára, hogy nehézség nélkül és bizonyossággal határozhassa meg ezen időtartamot.

2) A 2011/90 irányelv által módosított 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a THM kiszámításához használt feltevéseket kifejezetten fel kell tüntetni a hitelmegállapodásban, és e tekintetben nem elegendő, hogy maga a fogyasztó azonosítani tudja azokat e megállapodás feltételeinek vizsgálata által.

Aláírások